

III етап
Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки у 2024/2025 н. р. (08 лютого 2025 р.)
9 клас

ТЕСТИ 1-20

Правильна відповідь оцінюється в 1,5 бала

(.....) 1. «Проблема безбілетника» в мікроекономічній теорії:

- 1) пов'язана з тим, що люди не бажають добровільно оплачувати товар, що має властивості суспільного блага;
- 2) виникає, коли товари, вироблені державою, безоплатно отримують люди, які мають можливість за них заплатити;
- 3) пов'язана з значними витратами, що супроводжують виробництво суспільних благ;
- 4) виникає, якщо кондуктору складно зібрати плату за проїзд у переповненому громадському транспорті.

(.....) 2. Для яких пар товарів перехресна еластичність попиту, найімовірніше, матиме від'ємне значення:

- 1) тенісні ракетки та тенісні м'ячі;
- 2) кола та пепсі;
- 3) залізничні та авіаквитки;
- 4) компакт-диски Лучано Паваротті та компакт-диски Пласідо Домінго.

(.....) 3. Яке твердження неправильне:

- 1) лінійна крива виробничих можливостей означає, що збільшення виробництва одного товару на одиницю завжди супроводжується відмовою від фіксованої кількості іншого товару;
- 2) товар, який має низьку альтернативну вартість, здебільшого має низьку ціну;
- 3) залучення у виробництво раніше незадіяних ресурсів спричинятиме переміщення кривої трансформації вправо;
- 4) дія закону зростання альтернативної вартості обумовлена відсутністю досконалої взаємозамінюваності ресурсів.

(.....) 4. До економічних ресурсів не належать:

- 1) приміщення навчальних закладів;
- 2) розвідані родовища нафти;
- 3) світлофори на перехрестях вулиць;
- 4) кваліфіковані робітники заводів;
- 5) правильні відповіді 1) та 3).

(.....) 5. Еластичність попиту за доходом відображає:

- 1) абсолютну зміну величини попиту внаслідок збільшення доходу на одну грошову одиницю.
- 2) відсоткову зміну величини попиту внаслідок абсолютного збільшення доходу;
- 3) відсоткову зміну попиту внаслідок відсоткової зміни доходу;
- 4) відсоткову зміну доходу внаслідок збільшення попиту на один відсоток;
- 5) відсоткову зміну доходу внаслідок підвищення ціни на один відсоток.

(.....) 6. Надлишок споживача – це кількість грошей:

- 1) яка не потрібна споживачеві;
- 2) яку держава забирає у споживача у вигляді податків;
- 3) яку виграє споживач внаслідок різниці між ціною, яку він готовий заплатити, і ринковою ціною;
- 4) яку споживач бажає віддати виробникам найбільш високоякісної продукції.

(.....) 7. Що з переліченого є нормативним твердженням:

- 1) заробітна плата лікаря більша, ніж заробітна плата столяра;
- 2) рівень диференціації доходів у суспільстві є надто глибоким;
- 3) рівень інфляції вимірюється як зміна середнього рівня цін;
- 4) у минулому році комп'ютер коштував 2500 доларів;
- 5) спостерігається зростання темпів інфляції.

(.....) 8. Для якого товару ефект доходу є найменшим:

- 1) холодильник;
- 2) алкогольні напої;
- 3) бензин;
- 4) житло.

(.....) 9. Що з нижчепереліченого могло спричинити переміщення кривої попиту на куркуму вправо?

- 1) зростання номінальних доходів покупців за умови, що куркума є товаром нижчої споживчої цінності;
- 2) зниження ціни імбиру за умови, що він є товаром-замінником куркуми;
- 3) підтвердження інформації, що куркума позитивно впливає на травлення та сприяє зниженню ваги;
- 4) зростання витрат на вирощування куркуми.

(.....) 10. Яке твердження правильне:

- 1) для взаємодоповнюваних товарів перехресна еластичність попиту є додатною величиною;
- 2) якщо на заправці Дем'ян просить 50 літрів бензину, а Іра бажає заправити її машину найдешевшим бензином, то це може означати, що попит Дем'яна на бензин є нееластичним, а попит Іри – еластичним;
- 3) якщо найвищий рівень перехресної еластичності попиту на продукт фірми становить 0,00000001, то ця фірма може не боятися конкуренції;
- 4) якщо зі збільшенням доходу на 0,5%, споживач збільшив кількість купівлю товару на 1%, то йдеться про товар першої необхідності.

(.....) 11. Мінімальна ціна:

- 1) призводить до дефіциту товару на ринку;
- 2) є найнижчою ціною, за якою виробник погодиться продати дефіцитний товар;
- 3) забезпечує збереження рівноваги ринку;
- 4) офіційна ціна, яку уряд встановлює нижче рівноважної ринкової ціни;
- 5) призводить до надлишку пропозиції.

(.....) 12. Що з переліченого спричинить зростання ринкової ціни відповідного товару:

- 1) на ринку мотоциклів – зниження ціни на нафту за одночасного зростання ціни на велосипеди;
- 2) на ринку яблук – поганий врожай яблук та добрий врожай груш;
- 3) на ринку автомобілів – зниження ціни бензину та підвищення екологічних податків з виробників автомобілів;
- 4) на ринку картоплі, яка є товаром нижчої споживчої цінності – зниження доходів споживачів та винайдення ефективних засобів боротьби з колорадським жуком;
- 5) усі твердження правильні

(.....) 13. Яку з перелічених проблем вивчає макроекономіка:

- 1) причини ажіотажного зростання попиту на гречку;
- 2) взаємозв'язок між ринком нафти і ринком бензину;
- 3) вплив зміни ставки рефінансування на величину чистих інвестицій в економіці;
- 4) причини збільшення попиту на послуги стоматологів;
- 5) наслідки скорочення попиту на продукцію вугільної галузі.

(.....) 14. Що не притаманне облігаціям:

- 1) можуть випускатись як приватними підприємствами, так і державою;
- 2) мають чітко визначений термін обігу;
- 3) надають право управляти господарською діяльністю емітента;
- 4) забезпечують дохід у формі процента чи дисконту.

(.....) 15. Припустімо, що споживач витратив увесь свій дохід на товари X та Y таким чином, що $MU_x / P_x = 2$ і $MU_y / P_y = 3$. Згідно з правилом максимізації корисності споживач має:

- 1) купувати менше X та Y ;
- 2) купувати більше X та Y ;
- 3) купувати менше X та більше Y ;
- 4) купувати більше X та менше Y .

(.....) 16. Якщо грошова маса та швидкість обігу грошей удвічі зростуть, а кількість товарів і послуг, запропонованих на ринку не зміниться, то ціни на товари і послуги:

- 1) удвічі зростуть;
- 2) удвічі зменшаться;
- 3) зростуть учетверо;
- 4) не зміняться.

(.....) 17. Якого економіста Дж.Гікс називав своїм попередником в розробці проблем бюджетних обмежень споживача:

- 1) В.Парето;
- 2) Є.Слуцького;
- 3) Р.Алена;
- 4) Дж.М.Кейнса

(.....) 18. Переміщення вправо кривої виробничих можливостей екологічної пташиної ферми, яка вирощує курей та виробляє яйця, може бути спричинене:

- 1) збільшенням кількості черв'яків на території ферми;
- 2) навалою лисиць у цій місцевості;
- 3) поширенням хвороби сказу серед великої рогатої худоби;
- 4) наближенням Великодніх свят.

(.....) 19. Якщо ціна товару X дорівнює 50 гр. од., ціна товару Y - 10 гр. од., а дохід Дем'яна становить 200 гр. од., і при цьому він купує 2 одиниці товару X , то він може придбати максимально ..... одиниць товару Y :

- 1) 0;
- 2) 5;
- 3) 10;
- 4) 20

(.....) 20. До електронних грошей не відносять:

- 1) електронні гаманці;
- 2) депозитні гроші;
- 3) смарт-картки;
- 4) кредитні картки;
- 5) дебетові картки.

ТЕСТИ 21-30

Правильна відповідь оцінюється в 3 бали

(.....) 21. Функція корисності споживача має вигляд: $U(X, Y) = 4X^{1/2}Y^{2/3}$, а його дохід 120 гр.од. Ціни товарів X та Y становлять відповідно 6 гр. од. і 3 гр. од. Яке твердження правильне:

- 1) у стані рівноваги споживач купує удвічі менше товару Y , ніж товару X ;
- 2) якщо б товари X та Y стали досконало взаємозамінюваними, то рівновазі споживача відповідає точка з координатами (0; 40), де перша координата – кількість товару X , а друга – кількість товару Y ;
- 3) якщо споживач купує одну одиницю товару Y , то гранична корисність четвертої одиниці товару X дорівнює 1;
- 4) граничний коефіцієнт заміщення товару Y товаром X у точці рівноваги становить 2;
- 5) правильні твердження 2), 3) та 4)
- 6) усі твердження правильні.

(.....) 22. На ринку деякого товару, функція попиту якого має вигляд $Q_d = 16 - P$, а функція пропозиції $Q_s = -2 + 2P$ уряд ввів індивідуальний акциз у розмірі 1,5 гр. од. Яке твердження неправильне:

- 1) після призначення податку надлишок виробників склав 20,25;
- 2) величина податкових надходжень в бюджет становить 13,5 гр. од.;
- 3) споживачі несуть удвічі більший податковий тягар, ніж виробники;
- 4) чисті втрати добробуту дорівнюють 0,5.

(.....) 23. Індивід володіє облігацією, термін погашення якої настає рівно через рік. Жодних виплат за облігацією не передбачено. Власник облігації розрахував, що за поточної ставки банківського процента у 10%, мінімальна сума, за яку йому вигідно продати облігацію сьогодні, становить 2500 гр. од. За таких умов номінал облігації:

- 1) 2250 гр.од.;
- 2) 3000 гр.од.;
- 3) 2750 гр.од.;
- 4) 2400 гр.од.;
- 5) немає правильної відповіді.

(.....) 24. Якщо внаслідок 10% підвищення ціни виторг фірми зріс на 4,5%, то можна стверджувати, що величина попиту:

- 1) зменшилась на 14,5%;
- 2) зменшилась на 10%;
- 3) зменшилась на 5%;
- 4) зросла на 5,5%;
- 5) немає правильної відповіді.

(.....) 25. Яке твердження неправильне:

- 1) для товарів Гіфіна ефект доходу перевищує ефект заміщення, і в результаті зниження ціни товару величина попиту на нього зменшується;
- 2) якщо один з товарів є товаром вищої, а інший – нижчої споживчої цінності, зі зростанням доходу крива «дохід-споживання» наближається до осі товару нижчої споживчої цінності;
- 3) для товарів нижчої споживчої цінності ефект заміщення перевищує ефект доходу і діє у тому ж напрямі, що зміна ціни;
- 4) для пари взаємозамінюваних товарів крива «ціна-споживання» має від'ємний нахил.

(.....) 26. Лінію попиту описує рівняння: $Q = -P + 10$.

Яке твердження неправильне:

- 1) з рухом вгору вздовж лінії попиту, попит стає еластичнішим;
- 2) за ціни $P=4$, цінова еластичність попиту дорівнює -1 ;
- 3) фірма максимізує свій виторг за ціни $P=5$;
- 4) за ціни $P=3$ цей попит є менш еластичним, ніж попит " $Q = -(1/3)P + 8$ ";
- 5) неправильні твердження 2) і 4)

(.....) 27. Іринка та Дем'ян повинні розмалювати 10 писанок. Таку кількість писанок Дем'ян сам може розмалювати за 4 год. Спочатку діти розмальовували їх разом, але через годину Дем'яну набридло, а Іринка ще сама 2 год і 45 хв розмальовувала решту писанок. За скільки часу Іринка сама може розмалювати 10 писанок.

- 1) 2 год;
- 2) 3,75 год;
- 3) 4 год і 45 хв.
- 4) 5 год;
- 5) 5 год і 15 хв.

(.....) 28. Функція попиту споживача на товар нижчої споживчої цінності має вигляд $Q_D = 30 - 2P$. Унаслідок зменшення доходу споживач за кожного рівня ціни змінив кількість купленого товару на 2 одиниці. Якою має бути ринкова ціна, щоб споживач після зміни доходу купував 12 одиниць товару?

- 1) 8 гр.од.;

- 2) 9 гр.од.;
- 3) 10 гр.од.;
- 4) 11 гр.од.;
- 5) немає правильної відповіді.

(.....) 29. Внаслідок несприятливої ринкової кон'юнктури та зменшення ціни на продукцію на 50%, фірма на 20% скоротила чисельність своїх працівників та змусила їх працювати на 20% довше, ніж раніше. Як змінилась середня продуктивність праці, якщо обсяг виробництва не змінився.

- 1) взагалі не змінилась;
- 2) зросла менше, ніж на 5%;
- 3) зменшилась на 50%;
- 4) зросла на 10%;
- 5) немає правильної відповіді.

(.....) 30. Попит і пропозицію товару задано лінійними функціями. Цінова еластичність попиту і пропозиції дорівнюють відповідно $E_d = -2,0$ і $E_s = 1,0$. Величина попиту і пропозиції становить відповідно 80 і 90. Щоб відновити рівновагу, ціну слід зменшити на:

- 1) 2 %;
- 2) 2,5 %;
- 3) 3 %;
- 4) 3,(3)%.

ЗАДАЧІ

Задача №1 (10 балів)

Після невдалої спроби дістатися до заселених країв Робінзон Крузо та П'ятниця опинилися на іншому безлюдному острові. Звинувачуючи один одного у невдачах, вони зрештою остаточно розсварилися та розпочали вести кожен своє господарство на протилежних краях острова, збираючи фрукти та ловлячи рибу. Обсяги вилову риби та зібраних фруктів у кожного із них можуть набувати лише цілих значень. Межа виробничих можливостей Робінзона Крузо задана таблицею:

Риба	0	1	2	3	4	5	6	7
Фрукти	52	51	48	44	37	28	18	0

Виробничі можливості П'ятниці ілюструє таблиця:

Риба	0	1	2	3	4	5	6	7
Фрукти	53	51	48	43	37	29	16	0

Якщо Робінзон та П'ятниця забудуть взаємні образи та об'єднають свої зусилля, як виглядатиме їхня межа виробничих можливостей у табличній формі? Заповніть таблицю нижче та обґрунтуйте відповідь.

Риба	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Фрукти															

Задача №2 (15 балів)

У найменшій острівній країні Міару проживає всього 240 мешканців. Кокосове молоко для них є основним продуктом харчування. Якби кокосове молоко роздавалося безкоштовно, то кожен мешканець його споживав би щодня 1 літру. Але, на місцевому ринку у стані рівноваги споживання кокосового молока становить 100 літрів на добу. Такі закони ринку.

Місцева влада, вирішила потурбуватися про мешканців країни і взятися за регулювання ринкових цін на товари першої необхідності. Адміністрація встановила верхню межу ціни на кокосове молоко (максимальну ціну), вище якої не можна правити на цьому ринку. У результаті такої політики на цьому ринку ймовірно виникне дефіцит, так, що

$Q_{\text{def}} = 350 - 10P$, де Q_{def} – величина дефіциту, P – ринкова ціна.

У результаті урядового втручання на ринку виник щоденний дефіцит 50 літрів кокосового молока.

1) На якому рівні було встановлено максимальну ціну?

2) Запишіть функції попиту і пропозиції на ринку кокосового молока, якщо вони лінійні.

Уряд країни не зупинився на заходах політики державного регулювання ринкових цін, а й вирішив також виділити грошову дотацію виробникам кокосового молока, так, що за інших незмінних умов нова функція пропозиції набула виду $Q_s = -50 + 6P$.

3) Визначте величину дотації виробникам на одиницю товару.

та загальну суму видатків з бюджету на виплату дотації.

4) До яких наслідків на місцевому ринку кокосового молока у підсумку призвела така діяльність уряду за інших незмінних умов?

Для ілюстрації своєї відповіді обов'язково побудуйте графіки.

Задача №3 (15 балів)

Споживач витрачає свій дохід у розмірі 600 гр. од. на придбання двох товарів x і y . Переваги споживача представлені функцією корисності виду:

$$TU(X, Y) = XY.$$

Ринкові ціни товарів $p_x = 20$ грош. од., $p_y = 30$ грош. од. Уряд призначив специфічний індивідуальний акциз на товар Y у розмірі 5,5 грош. од., (при цьому врахуйте, що крива ринкової пропозиції товару Y є абсолютно еластичною).

Визначте:

1) початковий оптимальний набір товарів, що приносить споживачеві максимальну корисність;

2) дохід до бюджету від специфічного індивідуального акцизного податку на товар Y , який споживає споживач.

Уряд вирішив внести зміни у податкове законодавство: скасувати індивідуальний акциз на товар Y ; натомість підвищити ставку податку на доходи фізичних осіб, який призведе до зменшення доходу споживача.

3) Визначте максимальну (найбільшу) величину, на яку може скоротитися дохід споживача внаслідок підвищення ставки податку і при цьому добробут споживача не погіршиться (т. т. оптимальний набір товарів знаходитиметься на тій самій кривій байдужості, що й після запровадження індивідуального акцизу);

4) порівняйте значення, отримані в пунктах 2) і 3) та зробіть висновок;

5) побудуйте графік.